

nizaciji, računovodstvu, prestanku, likvidaciji in pretvarjanju d. z o. z. Vobče so poteze ureditve d. z o. z. po obeh zakonih skoraj enake. Vendar pa se v organizaciji d. z o. z. po trg. zak. pozna močan poudarek na elementih, ki se nagibljejo k personalnim družbam. Dosledno navaja nekatere razlike med obema zakonoma, jih na kratko analizira in kritično presoja. Razprava je pisana tako natančno, da zadošča skoraj za podroben študij problema, seveda šele po predhodnem poznanju prvega dela. — Škoda le, da nam avtor, s širokim znanjem kakor malokdo, ni napisal že več; prav posebno pogrešamo sistema iz trg. prava in celoten pregled družbenega prava. Upajmo, da bomo še marsikaj dobili!

Priv. docent dr. iur. et phil. Rudolf Trofenik: »Teritorialno načelo v kazenskem pravu.« Pisatelj, ki je v zadnjem času napisal vrsto dobrih razprav s področja kazenskega prava, je napisal tudi to razpravo izvrstno, opremljeno s citati iz svetovne, v poštevh prihajajoče literature. Teritorialno načelo je važno »kot osnovno načelo krajevne veljave pravnih norm«, kajti vsaka pravna norma varuje red na določenem ozemlju. Oziraje se na kaz. zakonik, ustavno in meddržavno pravo, določa kazenskopravni pojem »tuzemstva«, h kateremu spada stvarno državno ozemlje (ozemlje v območju državnih meja, obalno morje, ozračje), in fiktivno državno ozemlje (ladje in zrakoplovi); nad fiktivnim državnim ozemljem se uporablja domače kaz. pravo tudi, kadar to ni v območju domačega ozemlja. Izmed treh teorij: delavnostna, uspelostna in ubikvitetna, ki govorijo o kraju storitve kaznivga dejanja, ki je važen za meddržavno kaz. pravo, za pristojnost države, za uporabo domačega kaz. zakonika in za določitev krajevno pristojnega sodišča, daje pisec prvenstvo prvi in navaja za to tehtne razloge. Po navedbah izjem od teritorialnega načela formulira jasno in natančno teritorialno načelo v štirih paragrafi, v katere je vnesel nekatere korekture, ki jih do sedaj ni bilo v našem kz.

Vsaki razpravi je dodan posnetek: dva sta v latinskem, drugi v italijanskem jeziku. Po svojem bogastvu se kljub razmeram in času ta zbornik mirno pridružuje zbornikom iz prejšnjih let!

Dr. Jože Krivec.

Lojze Perko: Martin Krpan. »Slovenčeva knjižnica«, Ljubljana 1943.

Mladi slikar se je z vso vnemo lotil izredno težavnega dela. Ilustracije Martina Krpana! Ta čudovita snov, podana v pripovedni obliki, kakršnih je v slovenskem slovstvu malo, je zajela fantazijo L. Perka z vso intenzivnostjo. Potoval je v kraje, kamor je Levstik postavil zgodbo, iskal je tipe notranjskih ljudi, skiciral, gradil, premišljeval. Naposled je knjiga izšla. Tisti hip je bilo delo L. Perka deležno i občudovanja i odklanjanja; kakor se zgodi pri nas in povsod na svetu z vsako knjigo, ki pride ljudem v roke. Vendar je pri nas v tem pogledu po navadi graji odmerjen neprimerno večji delež kakor hvali. Bodisi da so vzroki za to psihološki, bodisi da je tega kriva navadna nevoščljivost, dejstvo je, da je pri nas vsak nov pojav izpostavljen tako hudi kritiki, da je treba v resnici dobrih živcev, volje in poguma s strani prizadetega, da čisto enostavno ne obupa. Tako je delo L. Perka sprejela poplava najbolj uničujoče kritike, seveda pa tudi nezavedne hvale. Podobe da so čisto za nič, nedognane, nedovršene, površne, brez soli, da slikar ni upošteval te ali one predloge, itd.

Vendar je potrebno, preden se hoče vzeti mlademu človeku veselje do dela, da se pregledajo vse okoliščine, ki spremljajo kak nov pojav, preden se z vso težo spusti sodna sekira na kritično tnaló. Najprej v tem primeru okoliščino mladosti našega slikarja. Perko je nenadoma zagledal pred seboj možnost uresničenja vsaj delca svojega slikarskega izživljanja na naravnost čudovit način. Povejte mi torej enega samega mladega slikarja, ki bi te prilike ne izrabil! Saj vidimo vendar vsak dan mnogo ilustriranih knjig in skoraj povsod beremo mlada imena. Torej Perko je dobil možnost, da izda knjigo! Ali imajo mladi ljudje vsak dan priliko, da izdajajo knjige? Poglejmo nadalje, kako je Perko vzel to delo v svoje slikarske stope. Prepričan sem, da čisto resno. Šel je po Krpanovih sledovih, študiral je krajino, ljudi itd., torej je storil vse, kar je mogel, da dá delu resen značaj in čim večjo mero pristnosti. To je torej čisto

pozitivna stran slikarjevega pojmovanja dane naloge. In ali so v resnici čisto vse ilustracije v knjigi slabe? Nikakor ne! Poglejmo le n. pr. krajinske podobe ali nekatere detajle ilustracij, ilustracije same, pa ne moremo potegniti z vzvišenimi kričači, da je »vse zanič«. Imeti moramo na umu, da nihče, ki še ni zrel slikar, ne more kvalitetno obseči tako velike naloge, kakor je to ilustriranje Martina Krpana. Doslej ga je pri nas prelil v like le Hinko Smrekar, pa nobeden drugi. Resimirajmo torej: Perkov Martin Krpan je mladostno delo slikarja, ki si je vložil veliko truda, da so ilustracije čim boljše, ki pa bi knjigo zgradil gotovo drugače, ko bi jo dobil v delo v zrelejši umetniški dobi. Zatorej vzemimo knjigo v roke takšno, kakršna je, namreč delo, porojeno iz velike požrtvovalnosti, marljivosti, ter naj bo tudi sodba pravičnejša.

Vendar naj ne končam poročila brez nekaj kritičnih pripomb. Gre za pravično pojmovanje ilustracij te in drugih sodobnih knjig. Kadar gre za ponazarjanja besedila v liku v povprečni knjigi, potem zadostuje bežen, impresionistični zapis. Kadar pa se opremlja kvalitetno besedilo s podobami, takrat pa morajo nujno podobe biti zgrajene, trdne v svoji kompoziciji in precizno vgrajene v snovi in vsebini dotičnega besednega izraza. Perko bi svojo nalogo neprimerno boljše rešil, če bi število ilustracij zmanjšal, zato pa bi se s posameznimi primeri res temeljito pobavil. Posebno pri ilustracijah Martina Krpana je tak postopek edino uspešen. Le pretehtajmo Levstikov slog! Ali ima naše slovstvo še sploh kaj podobnega v svoji zakladnici? Ali sploh more slovenski jezik najti bolj precizno, pretehtano in plastično obliko? Ali ni Martin Krpan umetnina, ki — kakor vsaka prava umetnina — ne sme biti niti v črki izpremenjena, ki ne vsebuje niti besedice premalo ali preveč? In tako nujno bi moralo biti tudi ilustrativno gradivo za Martina Krpana! Način ilustracij L. Perka bi bil primernejši recimo za zgodovinski roman, kjer je snov razsežnejša, Levstikov tekst pa bi rabil eksaktne, zaključene, plastične podobe. Prepričan pa sem, da bi marsikateri nedostatek pričujočih podob izginil, ali pa bi se zmanjšal spričo primerne notranje ureditve knjige. Kakor zunanji opremljevalni deli ni oporekati, tako pa je notranja ureditev precej nedognana. Monotoni temni trak, ki deli podobo od podobe, le-te neuokvirjene, spominjajo nehote na filmski trak in tako močno izgubijo na svoji samostojni vrednosti. V bodoče naj bi se pazilo tudi na take stvari, kajti zavedati se moramo, da je pri nas izdaja neke knjige prav za prav le velik dogodek.

Dr. St. Mikuž.

Tine Debeljak-Bara Remec: »Kitica Mickiewiczvih. Ljubljana 1943.

Ilustracije Bare Remčeve. Po podobah Puškinovega Bahčirsarajskega vodnjaka je slikarica opremila Kitico Mickiewiczvih. Dočim je v prvi knjigi zavzemala močnejše mesto igra senčnih in svetlobnih ploskev, se je v tej zbirki ilustracij slikarica omejila skoraj izključno na linijo. Prvi grafični način daje sam po sebi večjo možnost dramatičnega umetnostnega izraza, dočim je drugi omejen na zgovorno, lirično igro linije in je po značaju tišji, intimnejši. Slikarica je imela srečno roko, da se je odločila za drugi način ilustrativnega izražanja. Tako je nastala vrsta podob, ki so neprimerno boljše kakor v prejšnji knjigi. Očitno je, da je B. Remčeva v linearnem načinu izražanja našla svoj najbolj zgovorni in ustrezajoči umetnostni jezik. Ubogljivo sledi v zgovornem ritmu čista linija njenim mislim. Nastajajo podobe, ki se ubrano uglasijo s poezijo. Primerjajmo le »Dober večer« z Barino ilustracijo. Eteričen ljubavni par v nežnem objemu, pot, ki se vije v ozadje, ptice v zraku, vse to skupaj izzveni močno podobno kot večerno razpoloženje pesnikovega »Dobrega večera«. Še nežnejše in občutnejše je slikarica upodobila pesem »D. D.« Še prav posebej je zanimiva skupina ilustracij, ki ponazarja tekst »Gospoda Tadeja«. Epična snov je narokovala slikarici tudi bolj pripovedno ilustracijo. Tako je zgradila podobe posebno v skupinskem oziru prav trdno. Zdi se mi, da so prav te grafike nekak mejnik v ilustracijskem delu B. Remčeve. Poslej bo slikarica gradila prav na kompozicionalnem principu mnogo bolj zavestno kakor doslej. Kajti dobra ilustracija je brez trdne kompozicije in upoštevanja realističnih prvin precej redka.

B. Remčeva je s svojimi novimi ilustracijami prinesla tehten delež k slovenskemu tovrstnemu gradivu.

S. M.